

SORAINEN

Ärisaladus, konkurentsikeeld, töötaja vastutus

Karin Madisson

02 Juuni 2009

www.sorainen.com

Millest räägime?

- Miks vajab ärisaladus kaitset?
- Kas ärisaladuse kaitsest piisab või vajalik ka konkurentsikeeld?
- Kuidas ärisaladust õieti kaitsta?
- Mille eest töötaja vastutab?

Millest koosneb ärisaladus

- Eelkõige on ärisaladusena käsitletavat tööprotsess, hinna kujunemine, tootearendus, kliendibaas jms
- Ärisaladuseks ei ole avalik info
- Töötaja peab hoidma saladuses tööülesannete täitmisega teatavaks saanud asjaolusid
- Enamasti ei ole õigustatud kogu töösuhtega seotule saladuse kehtestamine

Mis on ärisaladus?

- RK 3-2-1-22-07, 21 märts 2007
- Teave ei tohi olla kättesaadav teistele sama ringkonna isikutele
- Teabel peab olema kaubanduslik väärtus
- Töötelefonid, faksi numbrid, allahindlusprotsent ei ole konfidentsiaalne info

Ärisaladus I

TRIPS- leping akt 39 p 2:

- Füüsilistel ja juriidilistel isikutel peab olema võimalus takistada nende seadusliku kontrolli all oleva teabe avaldamist teistele või selle omandamist või kasutamist teiste poolt ilma nende nõusolekuta viisil, mis on vastuolus ausate kaubandustavade, tingimused, et:
 - 1) selline teave on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokku pannes üldteada või kergesti kättesaadav isikutele ringkondades, kes tavaliselt kõnesolevat laadi teabega tegelevad;
 - 2) Sellel teabel on kaubanduslik väärtus tema salajasuse tõttu;
 - 3) Selle teabe üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.

Ärisaladus II

- Konkurentsiseadus § 63 lg 1:
- Ärisaladuseks loetakse niisugust teavet ettevõtja äritegevuse kohta, mille avaldamine teistele isikutele võib selle ettevõtja huve kahjustada, eelkõige:
 - oskusteavet puudutav tehniline ja finantsteave;
 - teave kulude hindamise metoodika kohta;
 - teave tootmissaladuste ja -protsesside kohta;
 - teave tarneallikate, ostu-müügi mahtude, turuosade, klientide ja edasimüüjate, turundusplaanide kohta;
 - teave kulu- ja hinnastruktuuride ning müügistrateegia kohta.

Ärisaladuse hoidmise kohustus

- Tööandjal peab olema õigustatud huvi saladuse hoidmiseks (tõendamiskoormis tööandjal)
- Kokkuleppe sõlmimine saladuse hoidmiseks ei ole vajalik, töötaja peab vaid teadma kohustuse sisu
- Võimalik ja vajalik on leppida kokku leppetrahv kohustuse rikkumise juhuks

Ärisaladuse hoidmine töösuhte lõppemisel

- Peale töösuhte lõppu säilib töötajal kohustus hoida tööandja ärisaladust ulatuses, mis on vajalik tööandja huvide kaitseks
- Mõistlikkuse põhimõte, ka ajalise piirangu osas
- Oluline erinevus kehtiva seadusega: eritasu ei pea maksma, kuna saladuse hoidmine ei vähenda võimalust saada tööd
- Kui kehtiva lepingu alusel makstakse eritasu, siis tööandja ei saa ühepoolset maksmist lõpetada

Konkurentsikeeld

- Konkureerimisepiirangu sisu peab olema lepingus määratletud
- Õigustatud vaid juhul kui:
 - Vajalik tööandja majandushuvide kaitseks;
 - Tööandjal peab olema õigustatud huvi nõuda kohustuse täitmist;
 - Piirang on töötajale äratuntavalt piiritletud ja sisu on talle selge

Konkurentsikeelu kokkulepe

- Kui piirang jääb kehtima peale töösuhte lõppu, siis peab kokkulepe olema kirjalik
- Võib kehtestada kuni 1 aastaks peale töösuhte lõppu
- Õigus nõuda kahjude hüvitamist- soovitav leppida kokku leppetrahv

Konkurentsikeelu ulatus

- Reaalne tegevus v. tegevusalad;
- Piirkond;
- Ühingu tasand v. grupi tasand;
- Seadusest tulenevalt on konkurentsikeeld määratud laialt. Õigus leppida kokku kitsamas tähenduses - nt. konkreetset tegevusalad, vaid töötamine jne;
- Objektiivsel tõlgendamisel võetakse arvesse seda, kuidas mõlema poolega sarnane mõistlik isik oleks pidanud keeldu mõistma (RK 3-2-1-121-06).

Eritasu

- Suurus peab olema õiglane ja kompenseerima töötaja töökohavaliku piirangu (RK 3-2-1-14-05)
- Arvestada, et töötaja ei pruugi saada tööd erialal, millel ta siiani töötas (RK 3-2-1-121-06);
- Tegemist on isiku põhiseaduse § 29 lg-st 1 tuleneva põhiõiguse riivega, mis peab olema võimalikult õiglaselt kompenseeritud (RK 3-2-1-121-06)

Konkurentsikeeld

- RK3-2-1-14-05: Konkurentsikeeld piirab PS §-ga 29 tagatud töökoha vaba valikut ja peab seega olema:
 - a) põhjendatud;
 - b) poolte vahel kokku lepitud;
 - c) töötajal on õigus teada, milles piirang seisneb;
 - d) eritasu peab vastama töötajale pandud kohustusele.

Konkurentsikeelu kokkuleppe ülesütlemine

- Keelu korraliseks ülesütlemiseks on õigustatud ainult tööandja - ette teatamine 30 päeva
- Töötaja võib keelu erakorraliselt üles öelda, kui:
 - muutunud asjaolude tõttu ei ole tööandjal keelu vastu enam huvi (15 päeva etteteatamine)
 - tööleping on lõpetatud tööandja poolse lepingu rikkumise tõttu (etteteatamine 30 päeva)

Eritasu tagasinõudmine

- Eritasu saab tagasi nõuda vaid juhul (RK 3-2-1-106-03):
 - a) kui see on ettenähtud lepingus (leppetrahv VÕS § 158)
 - b) tuleneb seadusest
 - c) kui konkurentsikeelu kokkulepe on tühine või leping on lõpetatud

Vastutus uue seaduse kohaselt

- Tööandja vastutus tuleneb VÕS-ist
- Töötaja vastutuse alused VÕS ja TLS
- Töötaja vastutus jaguneb:
 - Süüline vastutus
 - Süüst sõltumata vastutus
- Vajalik ei ole enam eraldi leping süülise vastutusekorral
- Võimalik nõuda lisaks otsesele kahjule ka saamata jäänud tulu hüvitamist

Üldised vastutuse põhimõtted

- Süü korral laienevad töösuhtele kõik VÕS õiguskaitsevahendid
- Kui töötaja vastutab kolmandale isikule tekitatud kahju eest, siis peab tööandja kahjud esmalt ise kandma ja ta saab nõuda töötajalt kahjude hüvitamist
- Tööle asumisest keeldumiseks või töölt lahkumise puhuks võib ette näha leppetrahvi
- Nõuete tasaarveldamine toimub igakordse nõusoleku andmisega, mida ei saa anda enne vastava nõude tekkimist
- Ilma nõusolekuta võib kinni pidada ettemakse ja tasu väljateenimata põhipuhkuse eest

Süüline vastutus

- Tahtliku rikkumise korral vastutab töötaja kogu tekitatud kahju eest
- Kahju määramisel tuleb võtta arvesse kõiki asjaolusid
- Kui töötaja ei asu ilma olulise põhjusega tööle on tööandjal õigus nõuda kahju hüvitamist - eeldatakse et kahju on ühe kuu tasu
- Kahju hüvitamise nõude aegumistähtaeg on 12 kuud

Süüst sõltumatu vastutus

- Kokkulepe peab olema kirjalik
- Vara, mille eest vastutab peab olema selgelt määratud
- Peab olema lepitud kokku vastutuse ülempiir
- Töötaja peab saama mõistlikku hüvitist

Tänan!

Karin Madisson
Advokaadibüroo Sorainen partner
karin.madisson@sorainen.ee

Estonia

Pärnu mnt. 15
10141 Tallinn, Estonia
tel +372 640 0900
fax +372 640 0901
sorainen@sorainen.ee

Latvia

Kr. Valdemāra iela 21
LV1010 Riga, Latvia
tel +371 6 736 5000
fax +371 6 736 5001
sorainen@sorainen.lv

Lithuania

Jogailos g. 4
LT01116 Vilnius, Lithuania
tel +370 5 268 5040
fax +370 5 268 5041
sorainen@sorainen.lt

Belarus

Pobediteley Ave. 23/3
22004 Minsk, Belarus
tel +375 17 306 2102
fax +375 17 306 2079
sorainen@sorainen.com